

Exportní politika ČR

Mirek Topolánek
předseda vlády ČR

Výbor pro hospodářství, zemědělství a
dopravu Senátu PČR

Exportní politika z pohledu vlády

- Export je motorem české ekonomiky
- Česká ekonomika je závislá na úspěchu českých firem na světovém trhu
- S tím souvisí i vysoká míra otevřenosti české ekonomiky
- České firmy, které jsou úspěšné na zahraničním trhu mají:
 - vysokou míru produktivity práce
 - rychlejší proces inovací a modernizace výroby
 - kvalitnější řízení i management (včetně obchodu)
 - vytvářejí více pracovních příležitostí pro více kvalifikované zaměstnance

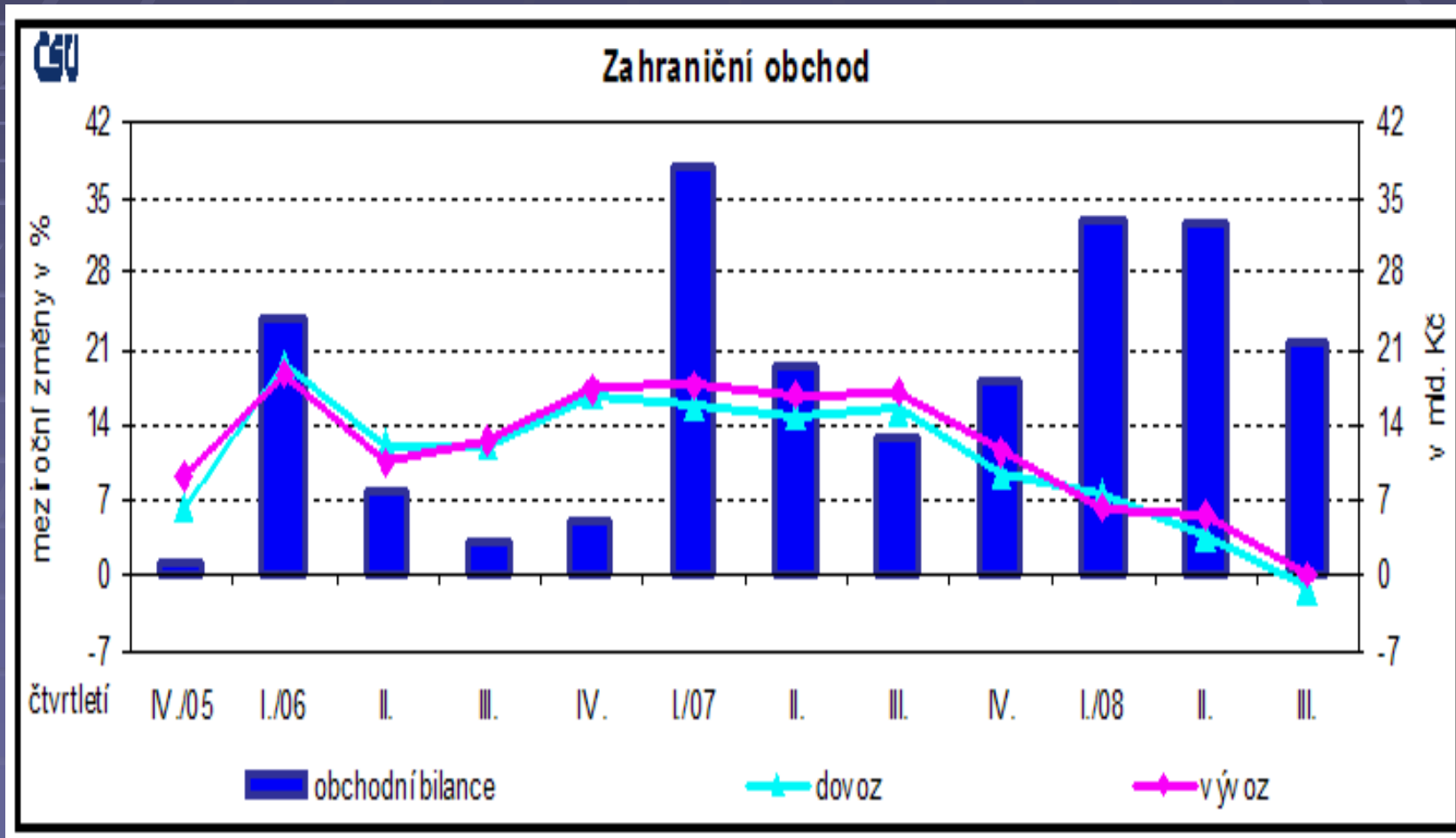
Vývoj světového trhu pod vlivem dopadu finanční krize v USA

- Krize se projevila výrazným zpomalením světové ekonomiky, včetně zemí eurozóny
 - ekonomický výkon eurozóny poklesl ve 3. čtvrtletí 2008 o 0,2%
- Český vývoz během roku vykazoval tendenci ke zpomalení růstu
 - ta se projevovала především v jeho korunovém vyjádření
 - v EUR a v USD rostl vývoz přibližně stejnými (v případě USD dokonce vyššími) tempy
- Výraznější dopady poklesu vnější poptávky a zpomalení růstu, resp. poklesu ekonomiky hlavních vývozních partnerů se začaly projevovat až ve druhém pololetí 2008 (zejména v měsících září a především říjnu)
 - v říjnu klesl vývoz proti stejnému měsíci roku 2007 ve všech měnách, nejvíce však v Kč (o 10,7 %), v USD (o 7,6 %) a v EUR (o 1,5 %).
 - v říjnu 2008 skončila obchodní bilance schodkem 4,0 mld. Kč, tj. meziroční zhoršení o 12,1 % mld. Kč (největší propad od roku 2004)

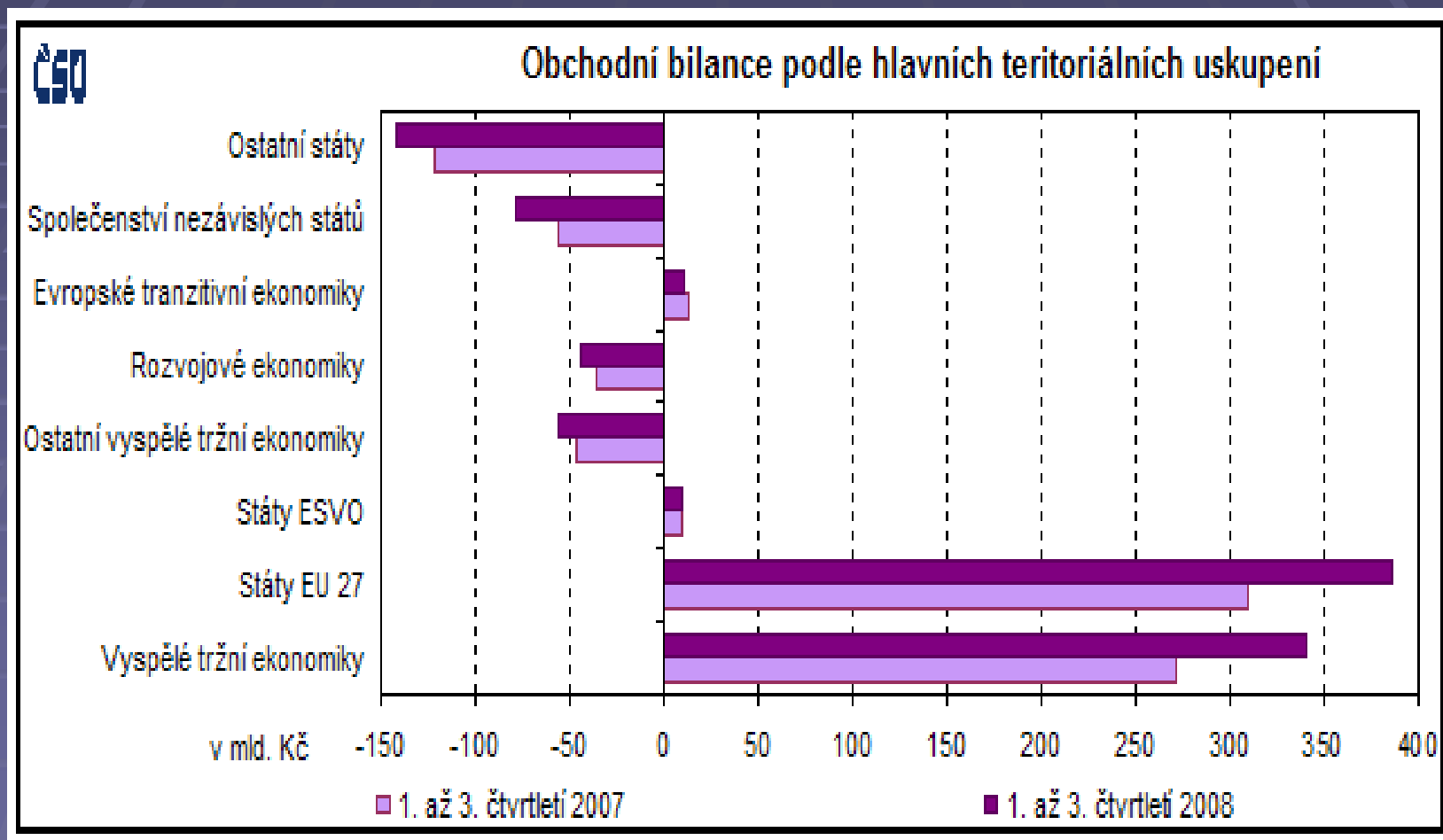
Vývoj zahraničního obchodu v 1. až 3. čtvrtletí 2008

- Zahraniční obchod zaznamenal v 1. až 3. čtvrtletí 2008 v porovnání se stejným obdobím 2007 výrazně nižší dynamiku
- Dosažená tempa růstu vývozu i dovozu byla nejnižší od vstupu České republiky do Evropské unie
- Obrat zahraničního obchodu meziročně vzrostl o 3,7 % proti 16,2 % v 1. až 3. čtvrtletí 2007
- Meziroční růst vývozu byl o 0,8 p. b. vyšší oproti meziročnímu růstu dovozu
 - vývoz vzrostl o 4,1 % a dosáhl 1 895,9 mld. Kč
 - dovoz byl vyšší o 3,3 % a činil 1 808,6 mld. Kč
- Saldo zahraničního obchodu skončilo v uvedeném období nejvyšším přebytkem (87,2 mld. Kč) v historii České republiky

Vývoj zahraničního obchodu v 1. až 3. čtvrtletí 2008

Přebytek zahraničního obchodu o 17,2 mld. Kč vyšší, dosáhl 87,2 mld. Kč

Výsledky zahraničního obchodu v 1. až 3. čtvrtletí 2008 ovlivněny

- Nepříznivým vývojem směnných relací
 - vývojem cen na světovém trhu a enormním posilováním CZK vůči EUR a USD
 - v lednu až září 2008 proti lednu až září 2007 CZK posílila k EUR v průměru o 13,1 % a k USD v průměru o 28,0 %
- Oslabováním vnější poptávky vlivem zpomalování celosvětového ekonomického růstu
 - zastavení růstu ekonomiky států EU ve 2. čtvrtletí 2008 - HDP vzrostl meziročně o 1,7 %, zatímco v 1. čtvrtletí ekonomika EU 27 vykázala růst o 2,3 %
 - pokračování zmírňování ekonomického růstu zemí EU ve 3. čtvrtletí 2008 - u některých států EU 27 došlo dokonce k meziročnímu poklesu HDP
 - rozhodující vliv vývoje ekonomiky dvou hlavních zahraničněobchodních partnerů ČR, Německa a Slovenska
 - v 1. až 3. čtvrtletí 2008 směřovalo do Německa 30,8 % a na Slovensko 9,0 % z celkového vývozu proti 31,1 % a 8,5 % v 1. až 3. čtvrtletí 2007
 - meziročně se vývoz do Německa zvýšil o 3,1 % (o 17,6 mld. Kč) a na Slovensko o 9,4 % (o 14,6 mld. Kč)
- Zmírněním růstu průmyslové produkce

Obchodní bilance a její meziroční změny u jednotlivých teritoriálních uskupení

Obchodní bilance s vybranými státy							
Členské státy EU 27	2007	2008	meziroční změna	Státy mimo EU 27	2007	2008	meziroční změna
	1. až 3. čtvrtletí				1. až 3. čtvrtletí		
	v mld. Kč				v mld. Kč		
Německo	71,1	87,1	16,0	Čína	- 119,3	- 139,1	- 19,8
Slovensko	62,2	68,7	6,5	Rusko	- 46,8	- 62,6	- 15,8
Spojené království	46,6	47,6	1,0	Japonsko	- 46,3	- 52,0	- 5,7
Francie	16,4	27,0	10,6	Ázerbájdžán	- 15,3	- 19,8	- 4,5
Rakousko	18,2	22,1	3,9	Korea	- 11,1	- 15,2	- 4,1
Rumunsko	14,6	20,0	5,4	Tchaj-wan	- 16,8	- 15,1	1,7
Nizozemsko	- 0,9	18,0	18,9	Thajsko	- 10,6	- 13,9	- 3,3
Švédsko	12,9	16,7	3,8	Malajsie	- 11,3	- 10,6	0,7
Polsko	7,0	16,3	9,3	Singapur	- 3,5	- 8,0	- 4,5
Belgie	17,5	15,9	- 1,6	Spojené arabské emiráty	7,7	7,3	- 0,4
Španělsko	15,2	11,2	- 4,0	Švýcarsko	5,7	7,3	1,6
Itálie	3,3	7,4	4,1	Ukrajina	5,8	6,7	0,9
Bulharsko	5,2	7,0	1,8	Chorvatsko	7,0	6,5	- 0,5
Uvedené státy celkem	289,3	365,0	75,7	Uvedené státy celkem	- 254,8	- 308,5	- 53,7

Prohloubení trendů zpomalení růstu obchodní bilance ve výsledcích za listopad 2008

- V listopadu se snížil meziročně vývoz o výrazných 18,0% a dovoz o 13,2% (vše v běžných cenách)
 - meziroční pokles vývozu byl nejvyšší v historii ČR
- Obchodní bilance skončila schodkem 0,5 mld. Kč
 - tj. zhoršení proti listopadovému rekordu v roce 2007 o 13,0 mld. Kč
 - se státy EU 27 byla bilance aktivní ve výši 39,2 mld. Kč
 - se státy mimo EU 27 pasivní 39,7 mld. Kč
- Saldo zahraničního obchodu bylo nepříznivě ovlivněno zejména zhoršením bilance v obchodě:
 - se stroji a dopravními prostředky o 8,3 mld. Kč
 - s minerálními palivy o 2,4 mld. Kč
 - s průmyslovým spotřebním zbožím o 2,3 mld. Kč
- Pozitivně působilo zejména zlepšení bilance v obchodě s chemickými výrobky o 2,2 mld. Kč
- Prudký pokles průmyslové výroby
 - meziroční snížení průmyslové výroby činilo v listopadu výrazných 17,4 %
 - tržby z průmyslové činnosti se snížily v listopadu meziročně reálně o 18,5 %, z toho tržby z přímého vývozu o 20,0 %
- V lednu až listopadu vzrostl meziročně vývoz pouze o 0,3% a dovoz o 0,8%
- Přebytek obchodní bilance 81,2 mld. Kč byl proti 11 měsícům roku 2007 o 9,5 mld. Kč nižší

Výsledky českých vývozců ve srovnání s ostatními členskými státy EU

- V prvních osmi měsících roku 2008 patřila ČR k zemím EU27:
 - s nejvyššími tempy růstu vývozu 19 % - 3. pořadí spolu se Slovenskem a Polskem za Litvou a Bulharskem
 - mezi osmi státy Unie, které vykázaly přebytek v zahraničním obchodě, patřila ČR pátá příčka
- Výsledky českých vývozců podpořila aktivní proexportní politika státu:
 - přispívala k růstu jejich konkurenceschopnosti
 - zvyšovala naději na úspěch v ostré zahraniční konkurenci

Podpora exportu, investic a aktivní obchodní politiky prioritou hospodářské politiky vlády

- Prosazování obchodně-ekonomických zájmů ČR ve světě je prioritou současné vlády
- Vláda tuto prioritu musí prosazovat tržně konformními nástroji (v souladu s našimi závazky vyplývající z členství v OECD, WTO apod.)
- Stát (vláda) poskytuje efektivní a profesionální služby podnikatelské sféře doma i v zahraničí
- Stát (vláda) buduje průhledné, právní (business friendly) podnikatelské prostředí
 - deregulace, snižování administrativní zátěže, snižování daňové zátěže apod.
- Stát (vláda) v těchto záležitostech postupuje v partnerství s podnikatelskou sférou

- **Stát (vláda) koordinuje spolupráci všech resortů (MPO, MZV, MF, MZe atd.), neboť exportní politika jde napříč resorty (jde dokonce i napříč politickým spektrem)**

Prosazení českých ekonomických zájmů a zájmů českých firem na mezinárodním trhu

- Vytváříme nové příležitosti pro podnikatele, usnadňování obchodu:
 - smluvní agenda MPO, MZV, MF (cla)
 - marketing na světovém trhu – informace, ovlivňování (lobbying)
 - propagace MZV, MPO
- Vytváříme tlak na poskytování efektivních služeb:
 - ekonomická diplomacie, zahraniční síť, CzechTrade, CzechInvest
- Vytváříme tlak na kvalitu služeb a jejich pružné přizpůsobování potřebám českých firem a situaci na světovém trhu:
 - restrukturalizace sítě zastupitelských úřadů a obchodně ekonomických úseků
 - sloučení služeb CzechTrade a CzechInvest
 - jednotná nabídka služeb státu v zahraničí
- Zvyšujeme exportní kapacity českých firem:
 - nabídkou exportního financování (Česká exportní banka a EGAP)
 - podporou exportního vzdělávání

Nabídka konkurenceschopného financování a tvorba nových příležitostí

1. navýšení základního kapitálu ČEB o 1 mld. Kč a pojistné kapacity EGAPu na 150 mld. Kč
 - navýšení základního kapitálu ČEB o 1 mld. Kč (s možností dalšího navýšení v případě potřeby) umožní poskytnout státní podporu vývozu v objemu cca 20-25 mld. Kč
 - navýšení pojistné kapacity společnosti EGAP (maximální limit expozice EGAP) ze 120 mld. na 150 mld. Kč
2. financování nepřímých vývozců – dodavatelů subdodávek větších exportérů
 - ČEB a EGAP budou pro komerční banky validovat kvalitu a návratnost exportního případu, pro který je poskytována subdodávka
 - ČMZRB bude validovat důvěryhodnost subdodavatele případně mu ručit
3. financování výroby pro vývoz ze strany ČEB

Nabídka konkurenceschopného financování a tvorba nových příležitostí

4. větší zapojení komerčních bank do státem podporovaného úvěrování a pojišťování vývozu prostřednictvím tzv. mechanismu vyrovnávání úrokových sazeb
 - změna zákona 58/1995 o pojišťování a financování vývozu se státní podporou (příprava MPO, před dokončením)
5. dočasné zvýšení pojistného krytí všech typů pojištění vývozních úvěrů ze strany EGAP z 95 % na 99 %
 - snížena spoluúčast pojištěného na pouhé 1 %
6. využití dividendy ČMZRB na záruky pro provozní úvěry
 - stát ponechá svou letošní dividendu z ČMZRB ve výši 0,5 mld. Kč v této bance
7. navýšení prostředků na veletrhy a výstavy

EGAP - opatření ke zlevnění a zlepšení rozsahu a podmínek pojištění

Stručný popis	Přínosy
Zvýšení pojistného krytí akreditivů z 80% na 95%, tj. snížení spoluúčasti z 20 na 5% - trvale	Snížení spoluúčasti bank, rychlejší vyřizování krátkodobého financování od zahraničních bank, zvýšení limitů zahraničních bank u českých bank
Zlevnění pojištění tzv. výrobního rizika o 30%, zlevnění až o 50% při souběhu s pojištěním vývozního úvěru	Snížení nákladů vývozce
Zlevnění pojištění investic při souběhu pojištění úvěru na financování investice a vlastního vkladu investora	Snížení nákladů investorů
Zlevnění procedury posuzování vlivu vývozu a investic na životní prostředí	Snížení nákladů vývozců a investorů o prvotní náklady spojené s expertízou (hradí EGAP)
Zjednodušení režimu pojišťování předexportních úvěrů a záruk pro MSP	Snížení nákladů malých a středních vývozců, podstatné zkrácení doby vyřízení

EGAP

přehled nových pojistných produktů

Stručný popis	Přínosy
Pojištění projektového financování nově vybudovaných výrobních kapacit v zahraničí	EGAP kryje riziko splacení úvěru, které není založeno na zárukách exportéra či investora, ale na výnosech projektu. Splácení rozloženo do nepravidelných splátek. Možnost prodloužení splatnosti úvěru až na 14 let.
Pojištění úvěrů na financování investic pro developerské projekty v zahraničí	Přizpůsobení podmínek pojištění specifickým potřebám podnikání při výstavbě multifunkčních, obchodních a bytových objektů v zahraničí.
Pojištění úvěru na financování komerční aplikace výsledků vědy a výzkumu určené pro vývoz	Podpora vědy a výzkumu. Podpora zavádění výsledků výzkumu a vývoje do výroby určené pro vývoz, podpora vývozu s vysokou přidanou hodnotou.
Pojištění prospekce zahraničních trhů proti riziku ztrát v důsledku neúspěchu prospekce	Podpora vývozců při hledání nových trhů, krytí nákladů spojených se vstupem na zahraniční trhy, marketingem, atd. (určeno zejména pro
Pojištění vývozních pohledávek pro nejmenší vývozce	Podpora vývozců s vývozem do 2 mil. EUR/rok. Rozšíření kapacity a kultivace pojistného trhu v ČR.

Důvody k posílení kapitálu ČEB

- očekávaná zvýšená úloha ČEB při podpoře vývozu v souvislosti s finanční krizí a očekávaným zpomalením hospodářského růstu
- uzavírání objemově rozsáhlých obchodních případů
- vysoké koncentrace obchodních případů u několika nejvýznamnějších vývozců, obzvláště u investičních celků
- vytvoření prostoru pro širší spolupráci s komerčními bankami
- vytvoření prostoru pro podporu vývozu malých a středních podnikatelů
- pohybu měnových kurzů ovlivňující reálnou hodnotu finančních transakcí

ČEB - přehled nových produktů ke zlepšení rozsahu a podmínek financování

Produkt	Cílová skupina	Výhody	Distribuční cesta
Financování malého a středního podniku - Subdodavatele vývozce	Malé a střední podniky – subdodavatelé klienta ČEB	•Obsluha pobočkou banky územně blízkou sídlu MSP; •Dostupnost finančních prostředků na výrobu pro vývozy do teritorií se zvýšenou mírou rizika, pro něž komerční banky úvěry MSP běžně neposkytují; •Pro MSP zjednodušení administrativy spojené se získáním úvěru	Banka Regionální exportní místa Hospodářská komora ČR
Termínovaný vklad s individuálně stanovenou úrokovou sazbou	Právnícké osoby	•Vyšší úroková sazba ve srovnání s běžnými účty a standardními komerčními termínovanými vklady •Flexibilita a jednoduchost uzavírání vkladů	Banka
Komerční běžný účet	Právnícké osoby	•Vyšší úroková sazba ve srovnání s jinými typy běžných účtů •Denní informace o stavech na účtu •Možnost využití komerčního běžného účtu pro devizové obchody s individuálním měnovým kurzem s využitím Treasury úvěru	Banka

ČEB - přehled nových produktů k omezení finanční krize

Produkt	Cílová skupina	Výhody	Distribuční cesta
Devizový obchod s individuálním měnovým kurzem	Exportéři – klienti ČEB	•Měnové kurzy jsou pro exportéra výhodnější než při použití přepočtu podle kurzového lístku ČEB •Úročení prostředků na běžném účtu •Žádné poplatky za realizaci obchodu	Banka
Devizové obchody s individuálním měnovým kurzem s využitím Treasury úvěru	Exportéři – bonitní klienti ČEB	•Exportér může podle vývoje kurzu výhodně časovat provedení konverzní operace i na dobu, kdy ještě nedisponuje prodávanou měnou •Měnové kurzy jsou pro exportéra výhodnější než při použití přepočtu podle kurzového lístku ČEB •Úročení prostředků na běžném účtu •Žádné poplatky za realizaci obchodu	Banka
Úvěr pro financování výroby pro vývoz	Vývozci a potenciální vývozci s připraveným exportním záměrem	Dostupnost finančních prostředků na investiční záměr vybudování kapacit pro výrobu určenou k vývozu	Banka

Prognóza vývoje zahraničního obchodu

- Negativní vývoj listopadového zahraničního obchodu potvrzuje výsledek předchozího měsíce jako dopad recese ve vyspělých státech EU a zpomalení růstu světové ekonomiky
- Evidentní je zpomalení tempa zahraničního obchodu vyjádřeného v eurech, což bude zřejmě pokračovat i v dalších měsících
- Za posledních 12 měsíců vzrostl vývoz v eurech o 12,3 %, dovoz o 12,7 %
- Na druhou stranu se příznivě na obchodní bilanci projeví pokles cen surovin, především ropy
- Vzhledem k současnému vývoji se dá předpokládat poněkud nižší přebytek obchodní bilance v roce 2008 proti poslední predikci MF z října 2008 (94 mld. Kč v metodice FOB-CIF)

Děkuji za pozornost